

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Ethical dilemmas and decision-making in the healthcare for transgender minors

Vrouenraets, L.J.J.J.

Citation

Vrouenraets, L. J. J. J. (2023, September 28). *Ethical dilemmas and decision-making in the healthcare for transgender minors*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3642204>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3642204>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

CURRICULUM VITAE

Lieke Vrouwenraets was born on July 24th, 1989 in Veldhoven, the Netherlands. After graduating from the Stedelijk Gymnasium in 's-Hertogenbosch in 2007, she moved to Leiden to study at Leiden University. During her bachelor's degree Psychology (propedeuse cum laude) she attended the Honours Class 'Human aging: from brain to society'. Subsequently she started her master in Child & Adolescent Psychology at the same university. During this master's degree program she did a research and clinical internship at LUMC-Curium, the Department of Child and Adolescent Psychiatry of the Leiden University Medical Centre (LUMC). Throughout this clinical internship she gained experience in the healthcare for transgender children and adolescents and children and adolescents with psychiatric problems. During her studies she worked among others as a counsellor for children and adolescents with developmental disabilities (Inzowijs).

Despite that her initial interest after graduating was in clinical work, she 'succumbed' to the inspiring words of Prof. Dr. Martine de Vries, Prof. Dr. Henriëtte Delemarre-van de Waalt, and Dr. Miranda Fredriks to start doing scientific research. This led in 2013 to the combination of clinical work in the gender treatment team at LUMC-Curium, with doing qualitative research regarding the controversies surrounding the treatment with puberty suppression for transgender minors at the LUMC. This period, which lasted a year and a half, further fuelled her interest in combining clinical- and research work regarding the healthcare for transgender children and adolescents. She expanded the research project by undertaking a parttime PhD at the LUMC, focusing on the ethical dilemmas & decision-making in the healthcare for transgender minors under the supervision of Prof. Dr. Martine de Vries, Dr. Annelou de Vries (Amsterdam UMC), and Dr. Irma Hein (Amsterdam UMC). To obtain the data for the studies described in this thesis, she also worked as a researcher within the gender treatment team of Department of Child and Adolescent Psychiatry, Amsterdam University Medical Centres, Location VUmc. Besides the PhD she continued doing clinical work at the gender treatment team at LUMC-Curium.

In 2018 she received a research grant from the 'Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Seksualiteit' (FWOS) to continue her PhD project. Besides the clinical work she did at the gender treatment team between 2014 and 2022, she also worked with children and adolescents with psychiatric problems. She did this at Curium-LUMC and the neighbourhood health centre for minors and their families. In addition, during this period she also contributed to research regarding the effectiveness of a blended cognitive behavioural therapy program for children and adolescents with an anxiety disorder ('Dappere Kat'), in collaboration with among others the University of Groningen, the Netherlands. Besides

she was trained to be a moderator moral case deliberation, and as a 'MYmind' teacher, a mindfulness training for children and adolescents with (characteristics of) attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) and/or autism spectrum disorders (ASD) and their parents.

In the beginning of 2022 she started the postmaster's program to become a health care psychologist (GZ-psycholoog BIG), with a specialization in child and adolescent psychology, at the Medical Psychology department of the Willem-Alexander Children's Hospital at LUMC where she works with paediatric patients. She is planning to finish her training as a health care psychologist in May 2024.

PUBLICATIONS

Peer-reviewed publications

Vrouenraets, L. J. J. J., Fredriks, A. M., Hannema, S. E., Cohen-Kettenis, P. T., & de Vries, M. C. (2015). Early medical treatment of children and adolescents with gender dysphoria: An empirical ethical study. *Journal of Adolescent Health, 57*, 367-373

Vrouenraets, L. J. J. J., Fredriks, A. M., Hannema, S. E., Cohen-Kettenis, P. T., & de Vries, M. C. (2016). Perceptions of sex, gender, and puberty suppression: A qualitative analysis of transgender youth. *Archives of Sexual Behavior, 45*, 1697-703

Brik, T., Vrouenraets, L. J. J. J., Schagen, S. E. E., Meissner, A., de Vries, M. C., & Hannema, S. E. (2018). Use of fertility preservation among a cohort of transgirls in the Netherlands. *Journal of Adolescent Health, 64*(5), 589-593

Brik, T., Vrouenraets, L. J. J. J., de Vries, M. C., & Hannema, S. E. (2020). Trajectories of adolescents treated with gonadotropin-releasing hormone analogies for gender dysphoria. *Archives of Sexual Behavior, 49*(7), 2611-2618

Vrouenraets, L. J. J. J., Hartman, L. A., Hein, I. M., de Vries, A. L. C., de Vries, M. C. & Molewijk, B. A. C. (2020). Dealing with moral challenges in treatment of transgender children and adolescents: Evaluating the role of moral case deliberation. *Archives of Sexual Behavior, 49*, 2619-2634

Vrouenraets, L. J. J. J., de Vries, A. L. C., de Vries, M. C., van der Miesen, A. I. R., & Hein, I. M. (2021). Assessing medical decision-making competence in transgender youth. *Pediatrics, 148*(6), e2020049643

Vrouenraets, L. J. J. J., de Vries, A. L. C., Arnoldussen, M., Hannema, S. E., Lindauer, R. J. L., de Vries, M. C., & Hein, I. M. (2022). Medical decision-making competence regarding puberty suppression: Perceptions of transgender adolescents, their parents and clinicians. *European Child & Adolescent Psychiatry, 1-19*

Vrouenraets, L. J. J. J., de Vries, M. C., Hein, I. M., Arnoldussen, M., Hannema, S. E., & de Vries, A. L. C. (2022). Perceptions on the function of puberty suppression of transgender adolescents who continued or discontinued treatment, their parents, and clinicians. *International Journal of Transgender Health, 23*(4), 428-441

Other publications

Vrouenraets, L. J. J. J., & de Vries, M. C. (2016, June). Gender dysphoria: The Dutch protocol. Contemporary OB/GYN. Available at <https://www.contemporaryobgyn.net/view/gender-dysphoria-dutch-protocol>

Vrouenraets, L. J. J. J., de Vries, A. L. C., Hein, I. M., & de Vries, M. C. (2022). Uitdagingen in de zorg voor kinderen en jongeren met genderdiversiteit. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 4, 25-26

DANKWOORD

Wat voel ik me bevoorrecht dat ik onderzoek heb mogen doen naar de ethische controverses die heersen op het gebied van de vroegtijdige medische behandeling van transgender kinderen en jongeren; een gebied dat, toen ik in 2013 met dit onderzoek begon, in de kinderschoenen stond, dat in het afgelopen decennium zo in ontwikkeling is geweest en nog steeds is, waarin nog zo veel te onderzoeken is, en waarover zo veel uiteenlopende ideeën en opvattingen bestaan die door steeds meer partijen geuit worden. Voorts ben ik dankbaar dat ik de mogelijkheid heb gekregen het (kwalitatieve) onderzoekswerk te combineren met het klinische werk in het genderteam; mijns inziens heeft dat tot een voor mij ontzettend leerzame periode & waardevolle kruisbestuiving geleid. Ik heb ongelooflijk veel geleerd van de verhalen, kennis en ervaringen van zo veel betrokkenen. Dit proefschrift had dan ook niet tot stand kunnen komen zonder de vele verschillende vormen van ondersteuning. Daarvoor wil ik dan ook graag iedereen bedanken die hier een steentje aan heeft bijgedragen, en in het bijzonder de hieronder genoemde mensen.

Graag wil ik alle kinderen, jongeren, hun ouders, zorgverleners en andere professionals enorm bedanken voor het delen van hun tijd & verhalen met mij. Zonder jullie had dit proefschrift niet tot stand kunnen komen. I would like to thank the clinicians working in gender treatment teams abroad for sharing their time & stories with me. Without your contributions I could not have completed this thesis.

Prof. dr. M.C. de Vries, beste Martine, al voordat duidelijk was dat het ZonMw onderzoek zou uitmonden in een proefschrift was jij al 'on board'. Vanaf het eerste moment gaf je mij het vertrouwen om de onderzoeken uit te voeren, de artikelen te schrijven en lezingen op allerlei plekken te geven. Veel dank daarvoor, voor de mogelijkheden die je mij hebt geboden en voor jouw altijd aanwezige enthousiasme en daadkracht, ze inspireren me.

Dr. A.L.C. de Vries, beste Annelou, dankzij jou heb ik een kijkje in de wereld van het Amsterdamse genderteam kunnen nemen en kon ik zo dichtbij de 'kern' van 'the Dutch protocol' komen. Wat een unieke ervaring heb je mij daarmee geboden. Ik heb veel van jouw kennis en ervaring op onder andere het gebied van de zorg voor transgender kinderen en jongeren en het doen van wetenschappelijk onderzoek geleerd; veel dank daarvoor.

Dr. I.M. Hein, beste Irma, tijdens het traject gaf je me het gevoel geregeld spreekwoordelijk naast me te staan om met me mee te kijken naar mogelijkheden en me te behoeden voor eventuele valkuilen die ik vanuit mijn enthousiasme soms over het hoofd dreigde te zien. Wat geweldig dat ik zo veel heb mogen leren van al jouw kennis en ervaring op onder

andere het gebied van wilsbekwaamheid. Veel dank daarvoor en voor het gevoel van rust en kalmte dat jij uitstraalt.

Collega's van het (voormalig) genderteam van Curium & het LUMC, wat voel ik me bevoorrecht dat ik naast mijn onderzoekswerk ook klinisch werk binnen ons genderteam mocht doen samen met jullie. In het bijzonder wil ik jullie, Gudrun & Corine, bedanken voor het bieden van de 'veilige haven' waar ik altijd op terug kon vallen dankzij jullie kennis, ervaring en luisterend oor. En natuurlijk Sabine, ik ben blij dat ik, sinds onze kennismaking in Thailand, zowel wat betreft het klinische- als het onderzoekswerk veel van jouw benijdenswaardige kennis, ervaring en oneindige drive heb mogen leren. Ik hoop dat onze paden elkaar zullen blijven kruisen.

Collega's in het LUMC op de afdeling Ethiek en Recht van de Gezondheidszorg, collega's van de Medische Psychologie van het WAKZ, en voormalig collega's van het genderteam in het AMC, bedankt voor jullie steun en prettige werkomgevingen de afgelopen jaren. In het bijzonder Anna en Marijn. Dank voor de plezierige tijd tijdens het verkrijgen en verwerken van de data, het schrijven van de (gezamenlijke) artikelen, het geven van lezingen tijdens congressen, en de nodige afleiding daaromheen. En Marleen, dank voor jouw luisterend oor en het sparren over (werk)uitdagingen. Ook wil ik graag Prof. dr. Henriëtte Delemarre-van de Waal, die helaas veel te jong in 2014 is overleden, bedanken voor het mij enthousiast maken om dit onderzoek uit te voeren.

Mijn paranimfen, Anne & Nikki, ik ben ongelooflijk dankbaar & trots dat jullie vandaag naast me staan. Lieve Anne, niemand begrijpt zo goed als jij hoe de afgelopen jaren waren, niet alleen wat betreft het onderzoekswerk, maar ook op persoonlijk vlak. Tijdens de diverse 'highs & lows' kon ik op jouw steun & hulp rekenen. Dank daarvoor Anne, maar vooral voor het er zijn. Lieve Nikki, sinds onze gezamenlijke masterstage bij LUMC-Curium kan ik altijd op jouw steun en meedenken rekenen, en als dat niet op de werkvloer is, dan op de dansvloer. Dank je Nikki voor de sprankelende, leergierige & altijd optimistische (met het beste asymmetrische tintje) vriendin die je bent.

Vriendinnen, vrienden, Bonbon, de Erikjes, mijn hockeyteam, dank voor al die fijne momenten die voor de nodige ontspanning zorgen. In het bijzonder wil ik jullie, Gisèle & Michèle bedanken. Lieve Gies, dank voor het - in allerlei vormen - fijne samen zijn wanneer er dingen gevierd kunnen worden, maar ook wanneer het even wat minder soepel gaat. Lieve Mies, wat ontzettend fijn dat ik bijna twee decennia nadat we samen op het hockeyveld stonden, meer dan ooit te voren kan genieten van jou. Je staat altijd voor me klaar. Ik ben ongelooflijk blij met de gezelligheid & warmte van jullie beide zo dichtbij!

Liefste broers. Chiel, dank voor jouw hulp met de vertalingen van de vele citaten in dit boek, of er nu haast achter zat of niet, je maakte er zonder meer tijd voor. Joen, dank voor de fijne diner- & spelletjesavonden, en het samen trainen voor de twee Ironman70.3 races als 'ontspanning' en manier om de gedachten in mijn hoofd op een rijtje te krijgen. Op naar weer een volgende opnieuw samen met Maart? Maart, zo ver weg daar in Indonesië, maar altijd daar voor mij. Dank voor alle 'spar-skype-sessies' over de meest uiteenlopende onderwerpen, met zo veel tranen van het lachen, en soms ook van verdriet. Dank voor het samen wegdromen, maar ook voor het relativeren. Dank voor het meedenken met de grote lijnen & het invullen van de details. Ik ben het meest trotse zusje als ik tussen jullie drie in sta. Ik hou van jullie.

Lieve pap en mam, dank voor jullie onvoorwaardelijke liefde, steun en vertrouwen in mij. Pap, het maakt niet uit hoe laat het is, waar het om gaat, hoe klein of groot het is, ik kan altijd op jouw meedenken en hulp rekenen. Lieve mam, engel op aarde, dank voor het altijd bieden van een luisterend oor en voor het áltijd klaarstaan. Zonder jullie had ik hier niet gestaan. Dit boekje draag ik met heel veel liefde op aan jullie. Ik weet niet wat ik zonder jullie zou moeten, ik hou van jullie.

